

*Folkpartiet måste våga stå för sin urgamla linje, kring vilken frisinnade och liberaler förenades, att ett samhälle och en demokrati aldrig blir starkare än kvaliteten., normerna och mognaden. hos medborgarna., skriver **Hans Bergström**, som bland annat har arbetat som personlig assistent och talsskrivare för tre folkpartiledare: Gunnar Helen., Per Ahlmark och Ola Ullsten. Han blev senare chefredaktör och ansvarig utgivare för den ledande liberala landsortstidningen, Nerikes Allehanda, och för oberoende liberala Dagens Nyheter.*

Är det någon mening med programarbete?

När redaktören för Frisinnad Tidskrift bad mig skriva med anledning av Folkpartiets arbete med ett nytt partiprogram, blev min spontana reaktion: NEJ! Inte nytt partiprogram igen! Vad är det för fel på det gamla?

Huvudskribent för det gällande parti-programmet var Anders Johnson, bekant skriftställare och kärnliberal. Ordförande var Bo Könberg, ytterligt väl bevandrad i liberal idéhistoria och samtidigt en skicklig politisk praktiker. De har säkert, utan att jag minns texten just nu, formulerat vad som i grunden behöver sägas om civilisationens skörhet, demokrati, mänskliga rättigheter, marknadsekonomi, öppen värld, öppet samhälle, det upplysta förnuftet som motkraft mot fördomar och barbari, individens egenvärde i förhållande till klass- och grupp tänkande, tro på tekniska framsteg, entreprenörskap, socialförsäkringar, skepsis mot koncentrerad makt och mot föreställningen att någon institution – ens den demokratiska staten – är allvetande och allvis.

Sådana liberala insikter är evigt giltiga och behöver inte ständigt skrivas om. Jag tvivlar på att någon kan formulera dem bättre och med djupare historisk förståelse än vad Anders Johnson gjorde.

Att försöka skriva samma analys en gång till, i tron att det blir ännu bättre och viktigare då, är dålig arbetsekonomi. De goda krafter som nu sätts i programkommission skulle kunna nyttja sin energi bättre genom att ägna dem några viktiga reella frågor för vår tid.

Min misstro mot programarbete har också två andra grunder. Den ena är att jag starkt misstänker att arbete med ett nytt partiprogram är ett sätt att kompensera den påtagliga bristen på spännande framtidspolitik i Alliansregeringen. Den andra är att arbete med partiprogram tenderar förläggas till ett politikens finrum, där partiet förväntas säga förment ideella saker som kan applåderas av den mediala kulturvänstern: man står för en tolerant sexualpolitik, partiet är "feministiskt" (termen innebär väl numera att allt är fel med medelålders män + att abort av foster inte rymmer något moraliskt dilemma), man rynkar sin panna av oro över världens förestående undergång i klimatförändringar, all invandring är bra, bistånd likaså (men statsbidrag som väg att lyfta ekonomin fungerar märkligt nog bara i Afrika, inte i Norrland, enligt denna politiska korrekthet).

Frisinnad
Tidskrift

Prenumerera nu!
Priset för helår är 150:-
Plusgironr: 60 48 78-9
Bankgiro: 822-2150
www.frisinnadtidskrift.se

Programarbete tenderar med andra ord alt föra bort det kritiska och kreativa tänkandet från de verkliga frågor som Sverige står inför.

Men kanske behöver det inte vara så. Programkommittén är ju nu tillsatt och vad jag förstår väl sammansatt, så den kunde måhända bestämma sig för att i stället för de vanliga korrektheterna ta sig an de verkliga konfliktpunkterna. Får jag nämna några:

Framtidssynen. I Europa hör det till det politiskt korrekta att vara djupt pessimistisk om framtiden. Endast genom att överge grundläggande Liberala drag hos ett samhälle anses katastrofer kunna förhindras. **Mot detta borde Folkpartiets programarbete kunna resa en trotsig tro på vetenskapliga och tekniska framsteg och på marknadsekonomins förmåga till innovation.** Medicinsk forskning bör kunna ge ett verkligt genombrott vad gäller Alzheimer. Sverige bör satsa på att återta en världsledande ställning inom kliniskt baserad forskning och tester. Nya generationer av kärnkraftsteknik ska kunna ge säker, koldioxidfri el, för vilken Sverige kan bli storexportör. Teknisk utveckling är bästa bot mot klimathot. Därtill krävs stopp för folkökningen på jorden, vilket är på god väg i spåren på ekonomisk tillväxt i "tredje världen" samt ökad självrådighet för kvinnorna.

Sveriges attraktionskraft. Företag kan numera fritt välja var de satsar kapital och gör investeringar. Experter kan liksom röra sig fritt över gränser. All politik blir därmed attraktionspolitik. Hur ska vi handla för att Sverige om 10-20 år ett vibrerande, attraktivt land för direktinvesteringar och för företagande? Hur ska vi få ut ännu mer av företag ur allt kunnande som har byggts upp inom utbildning och vård? Astras nedläggning

av en stor del av sin forskning i Sverige borde väcka till och med finansdepartementet till medvetenhet om Sveriges stora sårbarhet i den globala ekonomin. **Ta Globaliseringsrådets grundläggande analys och gör den till Folkpartiets!** Viktiga förslagspunkter är att forma en strategi för Sverige som land för huvudkontor, sikta mot platt inkomstskatt som gör det lättare att rekrytera högkompetens samt förbättra förutsättningarna för svenskt ägande.

Ska Sverige finnas som nationalstat? Här finns svåra men reella frågor alt våga resonera omkring. Trots globaliseringens nedrivning av gränser vill väl de flesta, och även ett folkparti, att Sverige ska finnas kvar som nation. Vad innebär det för till exempel invandringpolitiken? Bör medborgarskap i Sverige rymma några medlemskrav, som att man får veta rättigheter och skyldigheter i en skrift? Måste det inte också finnas ett samband mellan betalningsansvar och förmåner i välfärdsstaten Sverige? Regeringen tillsammans med Miljöpartiet tycks nu inne på att alla i hela världen ska ha rätt att resa till Sverige och här få fri sjukvård samt fri skolgång (dvs tjänster finansierade av de svenska skattebetalarna), även de som är här olagligt (hur nu detta går ihop logiskt). Vore en sådan ordning hållbar finansiellt och är den förenlig med den avgränsning av "demos" som gör att Sverige kan vara en nationalstat?

Hur ska Sverige som demokratisk rättsstat, och med en utvecklade syn på jämställdhet mellan kvinnor och män liksom individens frihet, förhålla sig till beteenden och kulturer som vägrar acceptera grundkaraktären hos det svenska samhället (jihadister, tvångsäktenskap, "hedersvåld", etc)? Vad drar vi för slutsatser av det katastrofala

faktum att hundratusentals afrikaner som kommit till Sverige, mest från Somalia och många som analfabeter, inte kan få arbete och naturlig integration utan permanent lever på skattebetalarna? Kring allt det här borde göras en uppriktig analys, fri från skenlösningar och illusionsmakeri. Det är ett grundläggande faktum att den svenska typen av välfärdsstat kräver reglerad invandring. Folkpartiet kan inte undvika att ta ställning för eller emot reglerad invandring. Det uppenbara förhållandet att partiets statsråd har olika uppfattning i denna fråga understryker att den måste prövas av programgruppen. Den är för stor för att lämnas därhän.

Egenmakten. Ett liberalt parti bör rimligen stå för stärkt egenmakt för den moderna, välutbildade, självständighetskrävande medborgaren. Men i den aktuella samhällsdebatten är nu tanken på individens egenmakt under hård attack. Partier över hela den politiska skalan misstänkliggör rätten att göra viktiga livsval, en rätt som också med nödvändighet innefattar att eldsjälur får etablera erbjudanden inom till exempel vård och skola. Det alltmer ryggradslösa moderata samlingspartiet börjar anpassa sig till debattvindar även i den här fundamentala frågan, genom att börja tala om "vinst" och företagande på snarlikt sätt med kommunisterna (se DN Debatt den 2 februari). Hur kan borgerliga partier och politiker plötsligt anta den socialistiska fördomen att vinst går ut över kvalitet, i stället för att hävda att goda tjänster, väl utförda, är enda vägen för företag att bli långsiktigt framgångsrika? Skulle Volvo sälja mer bilar om bilarna gjordes riktigt usla? Skulle en friskola som ger dåliga skolresultat kunna attrahera föräldrar och därmed kunna bli lönsam? **Folkpartiet har här en stor idéuppgift att driva egenmaktens betydelse, i ett**

debattklimat för närvarande som leder till att medborgarna återigen ska behöva stå med mössan i hand inför offentliga monopol.

Det finns ingen anledning för Folkpartiet att låta Centern vara enda politiska parti som med energi och övertygelse driver rätten till entreprenörskap och företagande, oftast kvinnligt, inom vård och utbildning.

Bildningen och kunskapen. Det behöver kanske inte sägas, men i ett nytt partiprogram måste Folkpartiet med kraft stå fast vid behovet att återställa svensk skola efter årtionden av förstörelseverk i spåren av vänstervågen 1968. Detta olycksaliga år var skolan i Sverige lika bra som skolan i Finland. Sedan gick Sverige vänsterns väg, medan Finland behöll sina bildnings- och lärarideal. Skillnaden i utfall ser vi nu, med skrämmande tydlighet. Det får inte bli någon vacklan i att stå bakom Jan Björklunds heroiska kamp för att åter göra den svenska skolan lika bra som den finländska (vilket inte hindrar att det kan finnas delmoment att diskutera, som graden av centraldirigering av skolan). **En frisinnad bildningssyn, som hävdar kvalitet och uppfordrar medborgarna till förkovran, är essentiell att hävda också på grund av de starka tendenserna till ytlighet, förflackning, sensationsjakt, trendighet och sanktionerad televisionsmobbning (Robinson, med mera) i det nya mediesamhället.**

Folkpartiet måste våga stå för sin urgamla linje, kring vilken frisinnade och liberaler förenats, att ett samhälle och en demokrati aldrig blir starkare än kvaliteten, normerna och mognaden hos medborgarna.